

แนวทางการแก้ไขปัญหาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากพื้นที่อ่างสิทธิ์
ชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา พื้นที่อ่างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49
บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ชัยณรงค์ กาสี

รองผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์ฯ

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2564

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากพื้นที่อ่างสิทธิ์
ชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา พื้นที่อ่างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49
บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

โดย พันเอก ชัยณรงค์ กาสี

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ดร. ปราโมท หม่อมศิลา

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2564 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

ประธานกรรมการ

(ฉกาจ ชันตี)

พันเอก

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

(ชัยรัฐ เตระวิชนันท์)

พันเอก ดร.

กรรมการ

(ธัชกร ภูวพัฒน์ดล)

พันเอก

กรรมการ

(ชุตีเทพ ราชสีหา)

พันเอก ดร.

กรรมการ

(ปราโมท หม่อมศิลา)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก ชัยณรงค์ กาสี
เรื่อง	แนวทางการแก้ไขปัญหาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากพื้นที่อ้างสิทธิ์ชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา พื้นที่อ้างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
วันที่	กันยายน 2564 จำนวนคำ: 7,024 คำ จำนวนหน้า: 22 หน้า
คำสำคัญ	พื้นที่อ้างสิทธิ์ชายแดนไทย-กัมพูชา, การปักปันเขตแดน
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

ปัญหาเส้นเขตแดนไทย-กัมพูชา เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีต โดยสาเหตุมาจากหลักเขตแดนที่ปักปันไว้ในอดีตชำรุด สูญหาย ถูกเคลื่อนย้าย ทำให้ไม่สามารถกำหนดแนวเขตแดนที่ชัดเจนได้ รวมถึงการยึดถือแผนที่คนละฉบับ นำมาสู่ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์บริเวณแนวชายแดน พื้นที่อ้างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ชายแดน ซึ่งได้รับความเดือดร้อน ไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่อ้างสิทธิ์ได้ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ สภาพปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ชายแดนไทย-กัมพูชา พื้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ส่งผลกระทบต่อประชาชนบริเวณแนวชายแดน และทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า การช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ฯ เป็นการแก้ปัญหาในระดับภูมิภาค โดยกำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาลด้านความมั่นคง ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน ตลอดจนภาคประชาชนในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การบูรณาการใช้ประโยชน์พื้นที่อ้างสิทธิ์ฯ ร่วมกัน และการร่วมเก็บกู้วัตถุระเบิดที่ตกค้างอยู่แนวชายแดนบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิ์ฯ โดยผ่านทางคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-กัมพูชา (Regional Border Committee-RBC) ข้อมูลความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ฯ

ABSTRACTT

AUTHOR: Colonel Chainarong Kasee

TITLE: Suggesting solutions to the overlapping Thai-Cambodian boundary claim problems Case study: Border claim areas along the 48km-49km frontier, Ban Pa Rai, Pa Rai Sub-district, Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province.

DATE: September 2021 **WOED COUNT:** 7,024 **PAGES:** 22

KEY TERMS: Overlapping Thai–Cambodian boundary claim areas, Demarcation

CLASSIFICATION: Unclassified

Overlapping Thai-Cambodian border claim problems have occurred since long time considering that some of the boundary markers were damaged, lost or relocated including claims on a different map than that of Cambodia causing the difficulties to define the exact borderline. The boundary area in Ban Pa Rai, Pa Rai sub-district, Aranyaprathet district, Sa Kaeo province is overlapping claim areas, and the controversial affects to the people residing in this area for example they are unable to legally claim the ownership. Therefore, the purposes of this research were to know the problems arising from overlapping border claim in Aranyaprathet District, Sa Kaeo province. The problem of the claimed area affect the people at the border. The possible solutions to help alleviate the effects. The finding of this research found that to help people affected by overlapping claim area, it required the regional collaboration, namely, the government to issue the national security policies including getting state agencies, state enterprises, private enterprises as well as the people in the area involved in solving problems. In addition, it required the integration of the two countries for the use of common border claim areas, including the negotiation through the Thailand-Cambodia

Regional Border Committee (RBC) to collect explosives left on the borderline in order to reassure people's safety particularly the overlapping area to be free of explosives residues. The results from this research can be used as guidelines to help people affected by the claim area.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากพื้นที่ อ่างสิทธิชัยแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา พื้นที่อ่างสิทธิหลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยความกรุณาอย่างสูง จากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน ขอขอบพระคุณ พันเอก ฌกาจ ชันดี ประธานกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล ที่กรุณาให้คำแนะนำและคำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ พันเอก ดร. ปราโมท หม่อมศิลา อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ ในเรื่องรูปแบบการจัดทำเอกสารวิจัยและแหล่งข้อมูลทางวิชาการในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล พันเอก ดร. ธัชกร ภูพัฒน์ดล พันเอก ชูติเทพ ราชสีหา พันเอก เขมชาติ บุญญาจันทร์ ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ พันเอก ชัยรัฐ เตระวิชชนันท์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา เสนอแนะแนวทางการศึกษารวมถึงมุมมองแนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาและวิธีการแก้ไขในรูปแบบต่างๆ อ้างอิงจากหลักความรู้และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้บัญชาการกองกำลังบูรพา ที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาเส้นเขตแดน พื้นที่อ่างสิทธิแนวชายแดนไทย-กัมพูชา พื้นที่จังหวัดสระแก้ว ทำให้เอกสารวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ที่มีส่วนร่วมในเอกสารวิจัยนี้ทุกท่าน ที่ทำให้การวิจัยได้สำเร็จลุล่วงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกประการ ผลการวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากพื้นที่ อ่างสิทธิชัยแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา พื้นที่อ่างสิทธิหลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สำหรับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
วิธีการศึกษา	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	6
การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	6
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	7
การวิเคราะห์วิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์	10
การวิเคราะห์ทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหา	17
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	18
บทที่ 4 บทสรุป	20
ข้อเสนอแนะ	21
เอกสารอ้างอิง	23
ประวัติผู้วิจัย	25

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีเป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมีความสุข เน้นการจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกရာช อธิปไตยและมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต กองทัพบกมีบทบาทสำคัญในการผนึกกำลังกับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อปกป้องและรักษาผืนแผ่นดินไทยอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยถือเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญยิ่งซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ยามปกติ และนำไปสู่การระดมสรรพกำลังในยามฉุกเฉิน นอกจากนี้กองทัพบก จะต้องมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของชาติในด้านต่างๆ อันประกอบด้วย ปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ รวมไปถึงการแก้ไขปัญหายาเสพติด แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์บริเวณแนวชายแดนและอื่นๆ ในอดีตประเทศไทยและประเทศกัมพูชาทำการปักปันเขตแดนครั้งแรกร่วมกันในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยใช้หลักเขตแดนที่ทำจากไม้ หลังจากนั้น 10 ปี หลักเขตแดนบางส่วนชำรุดจึงได้ร่วมกันทำหลักเขตแดนขึ้นใหม่ทั้งหมดด้วยปูน ปัจจุบันหลักเขตแดนบางส่วนถูกเคลื่อนย้าย และสูญหาย ทำให้ทั้งสองประเทศไม่สามารถกำหนดแนวเขตแดนที่ชัดเจนได้ ส่งผลให้แนวเขตแดนบนแผนที่ของทั้งสองประเทศทับซ้อนกัน ก่อให้เกิดปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศขึ้น

จังหวัดสระแก้วมีพื้นที่ตลอดแนวชายแดนความยาว 165 กิโลเมตร ปัญหาเส้นเขตแดนในพื้นที่จังหวัดสระแก้วส่วนใหญ่เกิดจากการถือแผนที่คนละฉบับ และยังไม่มีการทำข้อตกลงที่แน่ชัดจนเกิดความขัดแย้งในเรื่องเส้นเขตแดนและปรากฏปัญหาการรุกล้ำเขตแดนบ่อยครั้ง จนกระทั่งที่ประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-กัมพูชา (JBC) ได้เห็นชอบร่วมกันที่จะแก้ปัญหาโดยส่งทีมสำรวจเพื่อการปักปันเขตแดนตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2549 - พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้ทำการสำรวจหลักเขตแดนในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ซึ่งสรุปผลได้อย่างเป็นทางการในระดับชุดสำรวจร่วมๆ โดยสามารถตรวจสอบ และกำหนดที่ตั้งหลักเขตแดนได้จำนวน 24 หลักเขต (ตั้งแต่หลักเขตแดน 28-51) สามารถกำหนดที่ตั้งที่ถูกต้องของหลักเขตแดนและยอมรับร่วมกันได้ทั้งสองฝ่ายจำนวน 13 หลักเขต คือ หลักเขตที่ 29, 30, 31, 32, 37, 40, 41, 43, 44, 45, 49, 50, 51 และไม่ยอมรับร่วมกันได้ทั้งสองฝ่ายจำนวน 11 หลักเขต คือ หลักเขตที่ 21, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 42, 46, 47 และ 48 จากกรณีหลักเขตแดนที่ไม่สามารถยอมรับร่วมกันได้ ก่อให้เกิดปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ชายแดนไทย-กัมพูชา จำนวน 8 พื้นที่ สำหรับงานวิจัยนี้จะศึกษาในพื้นที่หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นอย่างยิ่ง จากปัญหาดังกล่าวนำมาสู่คำถามการวิจัย 3 ข้อดังนี้ 1. สภาพปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ชายแดนไทย-กัมพูชา พื้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นอย่างไร 2. ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ส่งผลกระทบต่อประชาชนบริเวณแนวชายแดนอย่างไร 3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนควรดำเนินการอย่างไร หากงานวิจัยประสบผลสำเร็จจะนำมาซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนบริเวณแนวชายแดน จังหวัดสระแก้ว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน
3. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบแนวทางที่ใช้ในการศึกษา ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ การวิจัยเอกสารตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ข้อมูล เนื้อหา ศึกษาจาก คำสั่ง นโยบาย คู่มือ ของกระทรวงกลาโหม กองทัพบก ในขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพื้นที่อ่างสิทธิ์ บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกปี พ.ศ. 2543

2.2 ห้วงเวลาการศึกษา ตั้งแต่ ธันวาคม 2563 ถึง พฤษภาคม 2564

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพื้นที่อ่างสิทธิ์ชายแดนไทย-กัมพูชา ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว เช่น สำนักงานประสานงานชายแดนไทย-กัมพูชา หน่วยเฉพาะกิจป้องกันชายแดน ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ชายแดน

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูลจาก กองกำลังบูรพา บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกปี พ.ศ. 2543 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเขตแดนระหว่างประเทศ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นหลักในการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยวิเคราะห์จากความเชื่อมโยงในทุกมิติของปัญหาพื้นที่อ่างสิทธิ์ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน

4.2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม ที่ส่งผลต่อปัญหาพื้นที่อ่างสิทธิ์

4.3 การวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหา โดยใช้แนวคิดทฤษฎี เอกสารทางราชการ บทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินงาน	ธ.ค.63	ม.ค.64	ก.พ.64	มี.ค.64	เม.ย.64	พ.ค.64
การเสนอโครงการวิจัย	←→					
การเก็บรวบรวมข้อมูล		←→				
การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล			←→			
การสรุปผลการวิจัย				←→		
การเขียนรายงานการวิจัย					←→	
การนำเสนอผลการวิจัย						←→

ประโยชน์ที่จะได้รับ

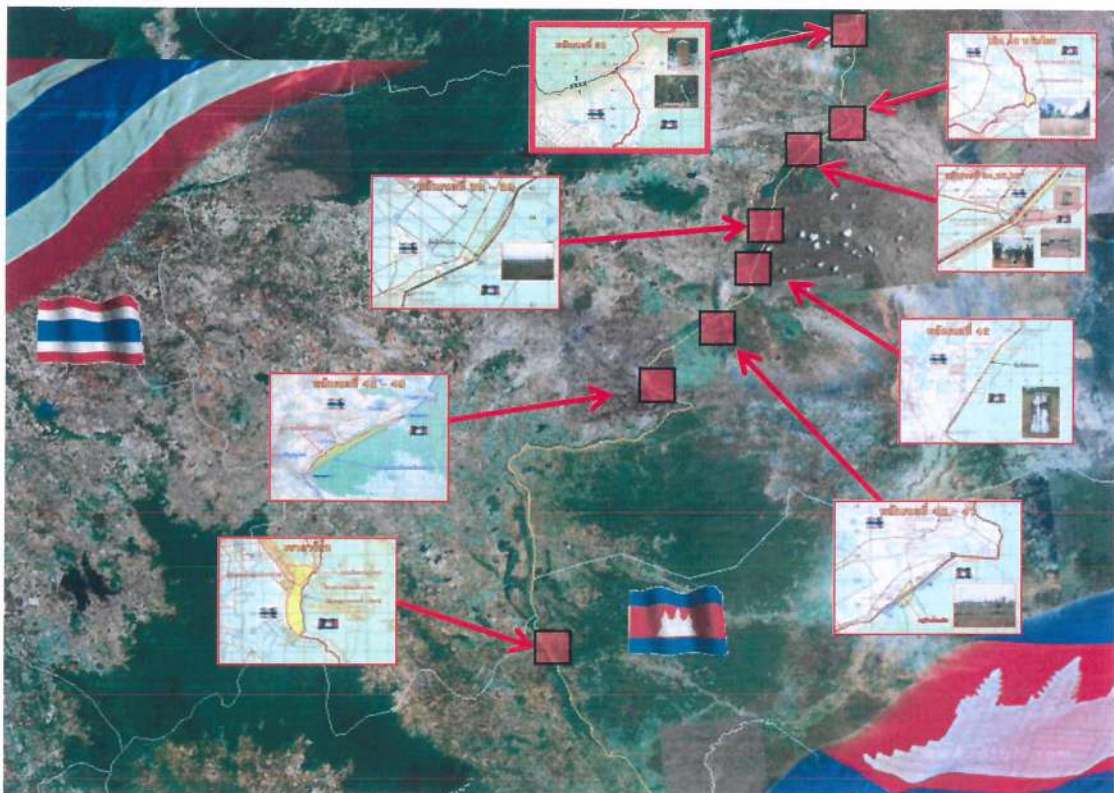
1. ทราบถึงสภาพปัญหาพื้นที่อ่างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว
2. ทราบถึงปัญหาพื้นที่อ่างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนบริเวณแนวชายแดน
3. ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาประชาชนได้รับผลกระทบจากปัญหาพื้นที่อ่างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

ปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทย-กัมพูชา เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยทั้งสองประเทศได้ทำการปักปันเขตแดนร่วมกันครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2452 ร่วมร้อยกว่าปีมาแล้ว จากการอ้างอิงเส้นเขตแดนที่แตกต่างกัน ไม่สามารถกำหนดเส้นเขตแดนที่ชัดเจนได้ ตลอดจน การเปลี่ยนแปลงของลักษณะทางภูมิศาสตร์ ก่อให้เกิดปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์บริเวณแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับประเทศกัมพูชา โดยมีพื้นที่เขตแดน ติดต่อกันยาวประมาณ 160 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ติดต่อกันทางบกประมาณ 95 กิโลเมตร และ ตามแนวลำน้ำประมาณ 65 กิโลเมตร มีปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์อยู่จำนวน 8 พื้นที่

ภาพที่ 2 แผนที่พื้นที่อ้างสิทธิ์ชายแดนไทย-กัมพูชา พื้นที่จังหวัดสระแก้ว

ผู้วิจัยสนใจปัญหาที่ประชาชนได้รับผลกระทบจากปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว อันเนื่องมาจากเป็นพื้นที่ที่มีอาณาเขตบริเวณกว้างมีพื้นที่ประมาณ 10,888 ไร่ และส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมากโดยมีความประสงค์ที่จะหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้จะขอวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนบริเวณแนวชายแดนดังต่อไปนี้

1. การใช้แผนที่ในการพิจารณาปัญหาเขตแดนคนละฉบับ โดยไทยใช้แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 ลำดับชุด L7017 ที่กรมแผนที่ทหารจัดทำ ส่วนฝ่ายกัมพูชา ใช้แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 ที่จัดพิมพ์โดยสาธารณรัฐสังคมนิยม เวียดนาม ส่งผลให้แนวเขตแดนบนแผนที่เกิดพื้นที่ทับซ้อนกัน
2. เกิดจากหลักเขตแดนเดิมถูกทำลาย ชำรุดสูญหายถูกเคลื่อนย้ายไม่สามารถหาจุดปักปันเดิมได้ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิศาสตร์ จากการกระทำโดยธรรมชาติ และจากการกระทำของมนุษย์ อีกทั้งบางส่วนของแนวเขตแดนยังไม่มีปักปันเขตแดน จึงไม่สามารถทราบได้ว่า เส้นแบ่งเขตแดนที่ถูกต้องแน่นอนอยู่ ณ ตำแหน่งใดในภูมิประเทศ เกิดการลุกล้ำดินแดนของทั้งสองประเทศโดยเจตนาและไม่เจตนา
3. การตกลงทำหนังสือสัญญา และอนุสัญญาว่าด้วยเขตแดน ระหว่างไทยกับชาติมหาอำนาจในอดีตที่ผ่านมา ได้แก่ อังกฤษและฝรั่งเศส ทำให้ไทยต้องเสียเปรียบ และต้องตกอยู่ในสถานะจำยอมต่างๆ ที่ข้อตกลงนั้นไม่เป็นธรรม

จากประเด็นของปัญหาต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทย-กัมพูชา นำมาสู่ประเด็นปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์บริเวณแนวชายแดน และส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ชายแดน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดชายแดนด้านตะวันออกของประเทศ มีอาณาเขตพื้นที่ พรมแดนทิศเหนือติดกับจังหวัดบุรีรัมย์ (พื้นที่รับผิดชอบ กองกำลังสุรนารี กองทัพภาคที่ 2)

ทิศใต้ติดกับ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี (พื้นที่รับผิดชอบ กองกำลังป้องกันชายแดน จันทบุรี-ตราด) ทิศตะวันออกติดกับ ราชอาณาจักรกัมพูชา ลักษณะสภาพภูมิประเทศ แนวชายแดนไทย-กัมพูชา ตั้งแต่เขตติดต่อกองทัพภาคที่ 2 ในพื้นที่ อำเภอตาพระยา ถึงปลายแหลมหนองเอี่ยน อำเภออรัญประเทศ ใช้หลักเขตแดนเป็นแนวแบ่งเขต รวม 24 หลัก (เริ่มจากหลักเขตแดนที่ 28-51) มีลักษณะเป็นที่ราบถึงที่ราบสูง และมีสภาพ เป็นป่าโปร่ง ระยะทางประมาณ 95 กิโลเมตร และพื้นที่ตั้งแต่ปลายแหลมหนองเอี่ยน ถึงเขาตาง็อก ติดต่อกับเขตรับผิดชอบของ กองกำลังป้องกันชายแดนจันทบุรี-ตราด เป็นลำน้ำคลองน้ำใส ระยะทางประมาณ 65 กิโลเมตร ใช้เป็นเส้นแบ่งเขตแดน

1. ในอดีตห้วงปี พ.ศ. 2521 - 2529 เกิดเหตุปะทะชายแดนไทย-กัมพูชา เมื่อกำลังทหาร เวียดนามบุกกัมพูชาเมื่อ วันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2521 เพื่อล้อมล้างระบอบเขมรแดง กำลังทหารกัมพูชาส่วนใหญ่ได้อพยพมาอยู่ทางด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ของประเทศติดกับชายแดนไทย โดยมีกลุ่มชาวกัมพูชาที่ต่อต้านการยึดครองของเวียดนาม อยู่ 3 กลุ่ม ในกรณีนี้เวียดนามเห็นว่าไทยยินยอม ให้ชาวกัมพูชาฝ่ายต่อต้านใช้พื้นที่เป็นที่หลบหนีและคุ้มกันการโจมตีของกำลังเวียดนามและกำลังเฮงสำริน จึงเกิดเหตุการณ์ ปะทะระหว่างไทยกับเวียดนามและกองกำลังเฮงสำริน

2. ปัญหาเขตแดนไทย-กัมพูชา ส่งผลให้เกิดการรุกร้าเขตแดนจากการที่ประเทศกัมพูชา พยายามดัดแปลงสภาพแวดล้อมบริเวณชายแดนกัมพูชา-ไทย ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานแสดง เส้นเขตแดนอย่างชัดเจน โดยอาจส่งผลกระทบต่อ การเจรจาปักปันเขตแดนในอนาคต ถือได้ว่าการกระทำดังกล่าว เป็นการกระทำที่ผิดข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ เช่น มีการ ดัดแปลงสภาพแวดล้อมบริเวณแนวชายแดนไทย-กัมพูชา บ่อยครั้ง โดยเฉพาะพื้นที่บ่อน คาสโนในประเทศกัมพูชา และพื้นที่ตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

3. ปัจจุบันรัฐบาลทั้งสองประเทศมีพยายามในแก้ปัญหาเขตแดนร่วมกันในทุกๆระดับ ผ่านทางกลไกของคณะทำงานต่างๆ เช่น

3.1 คณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-กัมพูชา (Joint Boundary Committee-JBC)

3.2 คณะกรรมการชายแดนทั่วไปไทย-กัมพูชา (General Border Committee-GBC)

3.3 คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-กัมพูชา (Regional Border Committee-RBC)

4. รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economy Zones: SEZs) มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน โดยได้ประกาศพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกในเดือนมกราคม 2558 จำนวน 5 เขต จังหวัดสระแก้ว เป็น 1 ใน 5 เขตตามประกาศของรัฐบาล ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้งสิ้น 332 ตารางกิโลเมตร (207,500 ไร่) ประกอบด้วย ตำบลท่าข้าม ตำบลบ้านด่าน และตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ และตำบลผักชะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

5. หน่วยงานความมั่นคงที่รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ของทั้งสองประเทศได้มีการประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดี มีการพบปะพัฒนาสัมพันธ์กันระหว่างผู้นำทางทหารในทุกระดับอย่างแน่นแฟ้น มีการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างประสานสอดคล้อง ระหว่างกำลังทหารของฝ่ายไทยและกำลังทหารของฝ่ายกัมพูชา และร่วมบูรณาการในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณแนวชายแดนให้ยุติตั้งแต่ในระดับพื้นที่

6. พื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ยังคงมีทุนระเบิดหลงเหลือตกค้าง โดยเกิดขึ้นในยุคที่ลัทธิคอมมิวนิสต์แผ่ขยายอิทธิพลครอบคลุมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เกิดการสู้รบของกองกำลังเขมร 3 ฝ่าย และกองทัพเวียดนามได้เข้าร่วมสงคราม ในเวลาต่อมาทำให้มีการอพยพของกำลังประชาชนเข้ามายังพื้นที่ประเทศไทยจึงได้มีการวางทุ่นระเบิดชนิดต่างๆ เป็นการต่อต้านการโจมตีของฝ่ายตรงข้าม ทำให้มีทุ่นระเบิดหลงเหลือตกค้างในพื้นที่ชายแดนจังหวัดสระแก้วเป็นจำนวนมาก โดยแนวชายแดนอำเภออรัญประเทศ ยังคงเหลือพื้นที่ที่ยังไม่ได้ดำเนินการกวาดล้างทุ่นระเบิด จำนวน 2 พื้นที่ ขนาด 2,440,716 ตารางเมตร ดังนี้

6.1 พื้นที่ SHA 113-01/AD บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ขนาดพื้นที่ 1,490,174 ตารางเมตร อยู่ระหว่างหลักเขตแดนที่ 48-49 ตรงข้ามกับบ้านปลีกล้วย แขวงพระซากันดาน อำเภอปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนเจย

6.2 พื้นที่ SHA 62-01/AD บ้านภูน้ำเกลี้ยง ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ขนาดพื้นที่ 950,542 ตารางเมตร อยู่ระหว่างหลักเขตแดนที่ 48-49 ตรงกันข้ามบ้านอ่างศิลาเขมร ตำบลโอปะเจือ อำเภอโอจะโล จังหวัดบันเตียเมียนเจย ซึ่งทั้งสองพื้นที่

ลักษณะเป็นป่าเบญจพรรณ ไม่มีการบุกเบิกทำประโยชน์ใดๆ ทั้งไทยและกัมพูชา และเป็นพื้นที่อ้างสิทธิ์ยังไม่สามารถปักปันเขตแดนร่วมกันได้ทำให้ไม่สามารถเก็บกัก วัตถุประสงค์ในพื้นที่ได้

7. ด้านสังคมและจิตวิทยา ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ มีลักษณะวัฒนธรรมประเพณีที่คล้ายคลึงกัน มีความสัมพันธ์เป็นลักษณะของเครือญาติ มีการไปมาหาสู่ กัน มีการพัฒนาสัมพันธ์ทั้งประชาชน และส่วนราชการในพื้นที่ชายแดน อย่างแน่นแฟ้น

โดยสรุปปัจจัยที่สนับสนุนการแก้ปัญหา คือ ปัจจัยทางด้านการเมือง กล่าวคือความสัมพันธ์ที่ดีของรัฐบาลของไทย-กัมพูชา เอื้อต่อการเจรจาทางการเมือง ปัจจัยด้านการทหาร ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำทางทหารช่วยในการประสานงานในการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เป็นส่วนสำคัญของวิถีชายแดนที่มีการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนกัน และปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยา ซึ่งประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณแนวชายแดนมีความสัมพันธ์เหมือนเครือญาติ มีวัฒนธรรมประเพณีที่คล้ายคลึงกันเป็นการง่ายในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ส่วนปัจจัยที่ขัดขวางการแก้ปัญหา ได้แก่ ด้านการเมืองหากในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลง ด้านการเมืองอาจส่งผลต่อการแก้ปัญหา และการมีทุนระเบิดหลงเหลือตกค้างทำให้พื้นที่ ไม่ปลอดภัยซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการแก้ปัญหา

การวิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์โดยใช้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทฤษฎี ที่มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและสนับสนุนงานวิจัยโดย แผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ แผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (1) ประเด็น ความมั่นคง แผนระดับที่ 3 แผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) กระทรวงกลาโหม เรื่องการปฏิบัติทางทหารเพื่อรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ และแผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี ของกองทัพบก

การวิเคราะห์โดยใช้ PESTEL Analysis+M: ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์

1. ปัจจัยด้านการเมือง (Political)

ด้านการเมือง กัมพูชามีการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สภาพการเมืองกัมพูชาในปัจจุบันถือว่ามีความเสถียรมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา ปัจจุบันอยู่ในระดับดีมาก ผู้นำไทยกับกัมพูชามีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมกันของทั้งสองประเทศ เช่น คณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-กัมพูชา คณะกรรมการชายแดนระดับภูมิภาคไทย-กัมพูชา รวมทั้งการจัดทำกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ไทย-กัมพูชา เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างทั้งสองประเทศ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ความร่วมมือระหว่างสองประเทศดำเนินไปอย่างราบรื่น และสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่หากจะพิจารณาถึง ยุทธศาสตร์ BRI หรือ Belt and Road Initiative ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ใหญ่ของจีนที่ลงทุนโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในประเทศกัมพูชา โดยให้ทั้งเงินกู้และเงินให้เปล่า อาทิเช่น การสร้างเส้นทางหมายเลข 7 เชื่อมต่อประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง การก่อสร้างทางรถไฟ เส้น Tran Asia Line ผ่านกัมพูชา การสนับสนุนเงินลงทุนในกัมพูชา ทั้งหมดนี้ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัมพูชาและจีน หากไทยและกัมพูชาเกิดความขัดแย้งกันในอนาคตจีนจะเข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งในการแก้ปัญหา เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของจีนเองในกัมพูชา

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economics)

ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างไทยกับกัมพูชาดำเนินไปด้วยดี มีสถิติการค้าเพิ่มขึ้น ซึ่งไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้า ด้านการลงทุนไทยลงทุนมากเป็นลำดับที่ 8 ในกิจการสาขาโทรคมนาคม โรงแรม การท่องเที่ยว และธุรกิจด้านบริการต่างๆ นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายได้มีการร่วมมือกันในรูปแบบคณะทำงาน เช่น คณะกรรมการร่วมด้านการค้าไทย-กัมพูชา สมาคมนักธุรกิจไทยในกัมพูชา และความร่วมมือระหว่างหอการค้าของทั้ง 2 ประเทศ โดยความร่วมมือ ด้านการค้า การลงทุน การบริการและการท่องเที่ยวระหว่างกัน

ความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชาในทางเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างใกล้ชิด ปัจจุบันมีคนไทยอาศัยอยู่ในกัมพูชาส่วนใหญ่เข้าไปประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และค้าขายไทยถือเป็นคู่ค้าที่สำคัญและเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ในกัมพูชา และมีแรงงานชาวกัมพูชาเข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัจจุบันไม่ได้มีการเปิดประเทศอันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 จึงทำให้มีการลักลอบข้ามแดนของแรงงานชาวกัมพูชาเป็นจำนวนมาก และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 สายพันธุ์ B.1.617 จากประเทศอินเดีย ในประเทศกัมพูชาซึ่งอาจจะแพร่ระบาดมายังประเทศไทยโดยแรงงานชาวกัมพูชาที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทั้งนี้จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งในด้านสาธารณสุข และด้านเศรษฐกิจ หากมีการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 สายพันธุ์ B.1.617 เกิดขึ้น

จังหวัดสระแก้วเป็นหนึ่งในเจ็ดจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับประเทศกัมพูชา ด้วยอาณาเขตที่ติดต่อกันยาว 165 กิโลเมตร จึงทำให้ประชาชนตามแนวชายแดน มีกิจกรรมการค้าขายสินค้ากันมาโดยตลอดนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และถือได้ว่าจังหวัดสระแก้วเป็นประตูการค้าที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งของการค้าชายแดน และมีแนวโน้มการขยายตัวอย่างต่อเนื่องสำหรับ การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว มีจุดผ่านแดนถาวร จำนวน 2 จุด และจุดผ่อนปรนทางการค้าจำนวน 2 จุด ดังนี้

1. จุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ
2. จุดผ่านแดนถาวรบ้านเขาหิน อำเภอคลองหาด
3. จุดผ่านปรนทางการค้าบ้านตาพระยา อำเภอตาพระยา
4. จุดผ่อนปรนทางการค้าบ้านหนองปรือ อำเภออรัญประเทศ

กัมพูชามากกว่า 45% ส่งผลให้พฤติกรรมการบริโภคและการใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนไป จากเดิม เริ่มการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่างๆมากขึ้นและลดการบริโภคหรือใช้บริการ บางรูปแบบที่ล้าสมัยและไม่สะดวกสบาย ซึ่งจากการขยายตัวดังกล่าว ทำให้สินค้า ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศและการสื่อสาร ได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วยซึ่งเป็นโอกาสสำหรับไทยที่จะเป็นทั้งผู้ผลิตและพัฒนา สินค้า ผู้ให้บริการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญประสบการณ์ในการขยายตลาดจำหน่าย สินค้าเหล่านี้ รวมถึงการให้บริการด้านวิศวกรรมและด้านเทคนิคสำหรับการติดตั้งและ บำรุงรักษาเข้าไปยังกัมพูชา

5. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environmental)

พื้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีชายแดนติดกับจังหวัดบันเตียเมียนเจย ประเทศกัมพูชา โดยลักษณะ สภาวะแวดล้อม ทางกายภาพลักษณะของภูมิประเทศ บริเวณชายแดนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ และเป็นพื้นที่ทางการเกษตร มีชุมชนเล็กๆ ตามแนวชายแดน และชุมชนขนาดใหญ่บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก อำเภอ อรัญประเทศ ความสัมพันธ์ในท้องถิ่น หน่วยงานราชการ และองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ อำเภอ อรัญประเทศจังหวัดสระแก้วของไทยกับจังหวัดบันเตียเมียนเจยของกัมพูชา มีความสัมพันธ์ที่ดี มีการประชุมหารือกันบ่อยครั้ง ในประเด็นต่างๆ เช่น การค้าชายแดน ปัญหาโรคระบาด ปัญหายาเสพติด การท่องเที่ยว กิจกรรมทางประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น

6. ปัจจัยด้านกฎหมาย (Legal)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเขตแดนระหว่างประเทศ

6.1 เส้นเขตแดนระหว่างประเทศ (International Boundary Line) หมายถึง เส้นสมมติ ที่กำหนดขึ้นระหว่างรัฐหรือประเทศ เพื่อแสดงว่าขอบเขตอำนาจอธิปไตยของรัฐหรือ ประเทศนั้นๆ ได้มาสิ้นสุดที่เส้นสมมตินี้หรือไม่ เส้นแบ่งเขตดังกล่าวอาจกำหนดขึ้น โดยอาศัยสภาพทางธรรมชาติ หรืออาจเป็นสิ่งที่มนุษย์จัดทำขึ้นก็ได้ ทั้งนี้ เส้นแบ่งเขตแดน ระหว่างประเทศจะต้องมีการระบุไว้ในเอกสารสัญญาและมีแผนที่ประกอบ รวมทั้งมีหลักเขต ปักไว้บนพื้นที่ภูมิประเทศให้สังเกตเห็นได้ชัดเจน การใช้เส้นแบ่งเขตแดนตามธรรมชาติ (National Boundary Line) แนวความคิดนี้ได้ยึดเอาสภาพทางกายภาพทางธรรมชาติที่เด่น

และมองเห็นได้ชัดอย่างเป็นรูปธรรมมาใช้เป็นหลักในการแบ่งเขตแดน อาทิ ภูเขา หรือทิวเขา แม่น้ำ อ่าว ทะเลสาบ ทะเลทราย ช่องแคบ ป่าไม้และหนองบึง ทั้งนี้ เพราะในสมัยก่อนสภาพทางธรรมชาติดังกล่าว มักจะถือเป็นสิ่งกีดขวางตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการไปมาหาสู่กันระหว่างกลุ่มชนที่อาศัยอยู่บริเวณทั้งสองด้าน จากหลักการดังกล่าว พื้นที่อ้างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว นั้นมีลักษณะพรมแดนเป็นพื้นที่ราบ โดยทั้งสองประเทศ ได้สำรวจเส้นเขตแดนบริเวณ หลักเขตที่ 48-49 ในจังหวัดสระแก้วร่วมกัน ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549 แต่ก็ไม่สามารถปักปันเขตแดนได้ ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนอันเนื่องมาจาก การยึดถือแผนที่คนละฉบับโดยฝ่ายไทยใช้แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 ลำดับชุด L7017 ที่กรมแผนที่ทหารจัดทำ ส่วนฝ่ายกัมพูชา ใช้แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 ที่จัดพิมพ์โดยสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

6.2 บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก ปี พ.ศ. 2543 รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชาปรารถนาที่จะกระชับความสัมพันธ์แห่งมิตรภาพที่มีอยู่ระหว่างทั้งสองประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เชื่อว่าการปักปันเขตแดนทางบกระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา จะช่วยระงับความขัดแย้งตามแนวชายแดนที่เกิดขึ้นจากปัญหาเส้นเขตแดน และจะกระชับความสัมพันธ์ฉันมิตรที่มีอยู่ระหว่างประเทศทั้งสองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเอื้ออำนวยต่อการเดินทางและความร่วมมือของประชาชนของทั้งสองประเทศตามแนวชายแดน ระลึกถึงแถลงการณ์ร่วมของนายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทยกับนายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ฉบับลงวันที่ 13 มกราคม 2537 ซึ่งได้ตกลงกันจะจัดตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-กัมพูชา ในเวลาอันสมควรระลึกอีกด้วยถึงคำแถลงร่วมเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนทางบกร่วมไทย-กัมพูชา ฉบับลงวันที่ 21 มิถุนายน 2540 ซึ่งได้ตกลงกันจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักเขตทางร่วมไทย-กัมพูชา ที่จะได้รับมอบหมายภารกิจให้จัดทำหลักเพื่อชี้แนวเขตแดนทางบกระหว่างประเทศทั้งสองได้ตกลงร่วมกัน จำนวน 9 ข้อ โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

6.2.1 ร่วมกันดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาให้เป็นไปตามเอกสาร

(ก) อนุสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศสแก้ไขเพิ่มเติมข้อบทแห่งสนธิสัญญาฉบับลงวันที่ 3 ตุลาคม รัตนโกสินทร์ศก 112 (ปี ค.ศ. 1893) ว่าด้วยดินแดนกับข้อตกลงอื่นๆ ฉบับลงนาม ณ กรุงปารีส เมื่อ 13 กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร์ศก 122 (ปี ค.ศ. 1904)

(ข) สนธิสัญญาระหว่างสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามกับประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ฉบับลงนาม ณ กรุงเทพมหานคร เมื่อ 23 มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก 125 (ปี ค.ศ. 1907) กับพิธีสารว่าด้วยการปักปันเขตแดนแนวท่ายสนธิสัญญาฉบับลงวันที่ 23 มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก 125 (ปี ค.ศ. 1907)

(ค) แผนที่ที่จัดทำขึ้นตามผลงานการปักปันเขตแดนของคณะกรรมการปักปันเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีน ซึ่งจัดตั้งตามอนุสัญญาฉบับปี ค.ศ. 1904 และสนธิสัญญาฉบับปี ค.ศ. 1907 กับเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้อนุสัญญาฉบับปี ค.ศ. 1904 และสนธิสัญญาฉบับปี ค.ศ. 1907 ระหว่างสยามกับฝรั่งเศส

6.2.2 ให้มีคณะกรรมการจัดการจัดทำหลักเขตแดนทางบกร่วมไทย-กัมพูชา ซึ่งต่อในที่นี่จะเรียกว่า “คณะกรรมการเขตแดนร่วม” ประกอบด้วยประธานร่วม 2 คนและคณะกรรมการอื่นๆ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลของแต่ละฝ่าย พร้อมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตแดนร่วม

6.2.3 ให้มีคณะอนุกรรมการเทคนิคร่วม ประกอบด้วยประธานร่วม 2 คน และคณะอนุกรรมการอื่นๆ ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งจากประธานกรรมการเขตแดนร่วมของแต่ละฝ่าย พร้อมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ คณะอนุกรรมการเทคนิคร่วม

6.2.4 ให้ระงับข้อพิพาทใดๆ ที่เกิดจากการตีความหรือการบังคับใช้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้โดยสันติวิธีด้วยการปรึกษาหารือและการเจรจา

7. ปัจจัยด้านการทหาร (Military)

ทางด้านการทหารไทยมีศักยภาพความพร้อมรบและอำนาจกำลังรบที่เหนือกว่า กัมพูชา โดยกองทัพแห่งชาติกัมพูชาได้มีการพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างของกองทัพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ของกำลังพลและยุทโธปกรณ์ให้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านโดยได้รับการสนับสนุนด้านการทหารจากประเทศจีนเป็นหลัก ปัจจุบันความสัมพันธ์ทางด้าน

การทหารไทยและกัมพูชาอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ประเด็นปัญหาความมั่นคงชายแดนของทั้งสองประเทศได้มีการบูรณาการร่วมกันแก้ไขปัญหในระดับพื้นที่โดยคณะกรรมการที่จัดตั้งร่วมกันอาทิเช่น คณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-กัมพูชา (Joint Boundary Committee-JBC) คณะกรรมการชายแดนทั่วไปไทย-กัมพูชา (General Border Committee-GBC) ส่งผลให้เกิดปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศที่จะใช้กำลังขนาดใหญ่ในการสู้รบของทั้งสองประเทศไม่น่าจะเกิดขึ้นในระยะเวลายันใกล้ กรณีหากเกิดการสู้รบกัน จีนจะเข้ามา มีบทบาทสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์ของจีนในกัมพูชา

การวิเคราะห์ทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหา

ผู้วิจัยได้เสนอทางเลือกใหม่จากการวิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก PESTEL Analysis Theory+M แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัย บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และจากประสบการณ์การปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา พื้นที่จังหวัดสระแก้ว (กองกำลังบูรพา) ของผู้วิจัย ทำให้ทราบถึงสาเหตุ หลักสำคัญของปัญหาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก พื้นที่อ้างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และ แนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ชายแดน โดยเป็นการแก้ไขปัญหาระดับภูมิภาค ดังนี้

1. กำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาลด้านความมั่นคงโดยให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน ตลอดจนภาคประชาชนในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือ ฝ่าอันตราย ความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ อย่างเป็นรูปธรรม
2. การบูรณาการใช้ประโยชน์พื้นที่อ้างสิทธิ์แนวชายแดนร่วมกันของทั้งสองประเทศ โดยกำหนดเป็นพื้นที่พิเศษเฉพาะสำหรับประชาชนแนวชายแดนที่ได้รับผลกระทบจากกรณีพื้นที่อ้างสิทธิ์ ให้เข้าไปใช้พื้นที่ ในด้านการเกษตรกรรม การท่องเที่ยว การค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้า และอื่นๆตามข้อตกลงร่วมกัน
3. ร่วมเก็บกวัดถูระเบิดที่ตกค้างอยู่แนวชายแดนบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิ์ ทำพื้นที่ให้ปลอดภัย จากวัตถุระเบิด เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยและนำไปสู่การใช้ประโยชน์พื้นที่ร่วมกัน โดยผ่านทางคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-กัมพูชา (Regional Border Committee-RBC)

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากพื้นที่อ่างสิทธิ ชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา พื้นที่อ่างสิทธิหลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทำการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) รูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ในการจัดทำงานวิจัย มีขอบเขตการศึกษาในพื้นที่ปฏิบัติงานของกองกำลังบูรพา รวบรวม ข้อมูลจากเอกสารทางราชการ บทความทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์สาเหตุสำคัญของปัญหา โดยผู้วิจัยได้ใช้ Pestel Analysis+M เป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกทั้ง 7 ด้านประกอบด้วย ด้านการเมือง (Political) ด้านเศรษฐกิจ (Economics) ด้านสังคม (Social) ด้านเทคโนโลยี (Technology) ด้านสภาพแวดล้อม (Environmental) ด้านกฎหมาย (Legal) และด้านการทหาร (Military) โดยรวมเป็นปัจจัยที่สนับสนุนทางเลือกการแก้ปัญหาในระดับภูมิภาค และวิเคราะห์จากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ Maslow's Theory แล้วจะเห็นได้ว่า ประชาชนในพื้นที่ชายแดนที่ได้รับผลกระทบจากพื้นที่อ่างสิทธิ ย่อมมีความต้องการทางกายภาพ (Physiological Need) ไม่ว่าจะเป็น ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค อื่นๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need) ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความต้องการทางด้านสังคม (Social Need) เป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ มีอาชีพ มีการทำงานที่ดี ความต้องการการยกย่อง ชื่อเสียง เกียรติยศ (Esteem Need) จากสังคม และความต้องการสูงสุดที่มาเติมเต็มความสมบูรณ์ในชีวิต (Self-Actualization Need) ซึ่งที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทั้งสิ้นเป็นความสำคัญเร่งด่วน ในการแก้ปัญหา สำหรับแนวทางที่ผู้วิจัยเลือกสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พันเอก ปฏิวัติ เพ็ญประภัสสร ที่เขียนลงในงานวิจัยวิทยาลัยการทัพบกเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา การใช้พื้นที่อ่างสิทธิ เขตแดนไทย-กัมพูชา ในเขตรับผิดชอบของกองกำลังบูรพา ผลการวิจัย จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และการเจรจา

ใช้ประโยชน์ร่วมกันในพื้นที่แนวชายแดน อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหา และการดำเนินการทางด้านนโยบายเพื่อมุ่งเน้นในการลดเงื่อนไขของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ พื้นที่อ้างสิทธิ์ในอดีตที่ผ่านมา ดังนี้

1. กรณีพื้นที่ทับซ้อนไทย-มาเลเซีย: ไทยและมาเลเซียมีปัญหาทับซ้อนในการแบ่งเขต โหล่ทวีปบริเวณอ่าวไทยตอนล่างเนื้อที่ 7,350 ตารางกิโลเมตร ต่อมารัฐบาลไทยและรัฐบาล มาเลเซียได้ตกลงร่วมกันแสวงประโยชน์จากพื้นที่ทับซ้อนใน สัดส่วน 50:50 และได้ลงนาม ในบันทึกความเข้าใจเพื่อก่อตั้งองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย สำหรับบริหารจัดการพื้นที่อ้างสิทธิ์ ทับซ้อนที่เรียกว่า “พื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย” เพื่อรวมสิทธิ์แทนรัฐบาลทั้งสองฝ่าย ในการดูแลสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมร่วมกัน

2. กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนาน) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยให้มีการสนับสนุน การจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้นและใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

หากพิจารณาเปรียบเทียบวิธีการดำเนินการรวมถึงผลลัพธ์แล้วจะเห็นได้ว่า แนวทางเลือก ในการแก้ปัญหาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากพื้นที่อ้างสิทธิ์ชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา พื้นที่อ้างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาในระดับภูมิภาค โดยกำหนดเป็นนโยบาย ของรัฐบาลด้านความมั่นคง ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน ตลอดจนภาคประชาชน ในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การบูรณาการใช้ประโยชน์พื้นที่อ้างสิทธิ์ แนวชายแดนร่วมกันของทั้งสองประเทศ ร่วมเก็บกู้วัตถุระเบิดที่ตกค้างอยู่แนวชายแดน บริเวณพื้นที่ อ้างสิทธิ์ทำพื้นที่ให้ปลอดภัยจากวัตถุระเบิด จะทำให้การแก้ปัญหา ตรงประเด็นและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ซึ่งหากรอให้การดำเนินการปักปัน เขตแดนของทั้งสองประเทศแล้วเสร็จคงต้องใช้เวลาในการดำเนินการอันยาวนาน ปัญหา ของประชาชนก็จะยังไม่ได้รับการแก้ไข ทางเลือกการแก้ปัญหาทางภูมิภาคจึงเป็นทางเลือก ที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด สำหรับการแก้ปัญหาดังกล่าว

บทที่ 4

บทสรุป

ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ระหว่างไทย-กัมพูชามีความละเอียดอ่อนอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีและผลประโยชน์ของชาติที่ไม่อาจยอมหรือเสียเปรียบกัน ปัญหาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากพื้นที่อ้างสิทธิ์ชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา พื้นที่อ้างสิทธิ์หลักเขตแดนที่ 48-49 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สาเหตุของปัญหาเกิดจากการไม่สามารถกำหนดที่ตั้งหลักเขตแดนที่ถูกต้องได้ของทั้งสองประเทศอันเนื่องมาจากหลักเขตแดนเดิมถูกทำลาย ชำรุดเสียหาย ไม่สามารถหาจุดปักปันเดิมได้ การใช้แผนที่ในการพิจารณาปัญหาเขตแดนคนละฉบับ โดยกัมพูชามีความเห็นว่าตำแหน่งหลักเขตแดนที่ 48 ปัจจุบันมีการเคลื่อนย้ายไปในฝั่งกัมพูชา อีกทั้งการยึดถือเส้นแบ่งเขตแดนไทยจากหลักเขตแดนที่ 48 ไปหลักเขตแดนที่ 49 เป็นเส้นตรง ส่วนกัมพูชาเห็นว่าเป็นไปตามลำน้ำ คลองลึก พื้นที่อ้างสิทธิ์บริเวณหลักเขตแดนที่ 48-49 มีพื้นที่ 17.42 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 10,888 ไร่ โดยส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนที่ไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่บริเวณดังกล่าวซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม การค้าขายบริเวณชายแดน ประชาชนสูญเสียโอกาส ในด้านการค้า การลงทุน รวมถึงโครงการต่างๆ ที่จะเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ เช่น โครงการสร้างเสาไฟฟ้าแรงสูงซึ่งเดิมวางแผนไว้ว่าจะสร้างตามโครงการขยายไฟฟ้าให้กับกัมพูชาที่บ้านป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ เมื่อเกิดปัญหาด้านพื้นที่อ้างสิทธิ์ จึงต้องไปสร้างที่บ้านอ่างศิลา ตำบลโนนหมากหมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ในด้านเศรษฐกิจชายแดน โครงการก่อสร้างด่านศุลกากรอรัญประเทศแห่งใหม่ (บ้านป่าไร่) ในพื้นที่ หมู่ 2 บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อใช้เป็นพื้นที่รองรับ Custom Immigration Quarantine: CIQ รองรับนิคมอุตสาหกรรมป่าไร่ของการนิคมฯ ยังไม่สามารถดำเนินการได้ทำให้สูญเสียโอกาสในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจทั้งการค้าขาย การขนส่งสินค้า แรงงาน การท่องเที่ยว ในพื้นที่ชายแดนอันเนื่องมาจากปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ อีกทั้งในพื้นที่ยังคงมีวัตุจรเปิดตกค้าง ซึ่งหน่วยปฏิบัติการทุ่นระเบิด

ด้านมนุษยธรรมที่ 1 เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการเก็บกู้ เมื่อจะเข้าไปดำเนินการเก็บกู้ในพื้นที่อ้างสิทธิ์ก็จะถูกประท้วงจากกัมพูชาไม่สามารถดำเนินการได้ทำให้ประชาชนไทยที่อาศัยอยู่บริเวณแนวชายแดน ได้รับอันตรายจากวัตถุระเบิดที่ตกค้างในพื้นที่บ่อยครั้งที่กล่าวมานั้นล้วนแต่เป็นผลกระทบจากปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ต่อประชาชนตามแนวชายแดน จากผลการวิจัยแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อ บรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ชายแดน คือการแก้ไขปัญหาระดับภูมิภาคโดยกำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาลด้านความมั่นคง ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน ตลอดจนภาคประชาชนในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การบูรณาการใช้ประโยชน์พื้นที่อ้างสิทธิ์ร่วมกัน และการร่วมเก็บกู้วัตถุระเบิดที่ตกค้างอยู่แนวชายแดนบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิ์ โดยผ่านทางคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-กัมพูชา (Regional Border Committee-RBC) จะทำให้การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ ตรงประเด็นและรวดเร็ว สอดคล้องกับแผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ (1) ด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์ชาติ (3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ แผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 1 ความมั่นคง แผนย่อยที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง แผนย่อยที่ 4 การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมทั้งองค์การภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ แผนระดับที่ 3 แผนปฏิบัติราชการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) กระทรวงกลาโหม เรื่องการปฏิบัติทางทหารเพื่อรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ และแผนปฏิบัติราชการระยะ 3 ปี กองทัพบก เรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง และการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ รูปแบบของสงครามผสมผสานเป็นภัยคุกคามที่เข้ามากระทบต่อความมั่นคงของชาติ ข้อมูลความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ระดับพื้นที่ สสำรวจความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ให้ครบทุกมิติ และนำมาสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบจากการบูรณาการแก้ปัญหาร่วมกัน รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ในพื้นที่ โดยนำข้อมูลที่ได้รับบรรจุเข้าในแต่ละประเด็นของการประชุม

คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ไทย-กพช. (RBC) โดยกำหนดบทบาท หน้าที่ ผู้รับผิดชอบของทั้ง 2 ฝ่าย และช่วงเวลาในการแก้ไขปัญหา ในแต่ละประเด็นอย่างเป็นรูปธรรม ระดับรัฐบาล ประสานความร่วมมือกับกัมพูชาเร่งรัดการดำเนินการในการปักปันหลักเขตแดน ให้แล้วเสร็จ และการเร่งเก็บกู้วัดถูระเบิดที่ตกค้างแนวชายแดนเพื่อให้พื้นที่ปลอดภัย กำหนดเป็นนโยบายในการส่งเสริมอาชีพ รายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ชายแดนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน รวมทั้งปัญหาในเรื่องอื่นๆ โดยนำข้อมูลเข้าสู่วาระการประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วม ไทย-กพช. (JBC) และการประชุมคณะกรรมการชายแดนทั่วไป(กทช.) ไทย-กพช. (GBC) แล้วนำผลการประชุม เสนอไปยังรัฐบาลโดยผ่านรัฐสภา เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

ปัญหาเส้นเขตแดนเป็นปัญหาที่มีมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันรัฐบาลทั้งสองประเทศ มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านทางกลไกของคณะทำงานต่างๆ ร่วมกัน อย่างต่อเนื่อง トラบใดที่ยังไม่มีการปักปันเขตแดนที่ชัดเจน ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ก็ยังคงเป็น ปัญหาที่มีความสำคัญในพื้นที่ชายแดนซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง การช่วย ผ่อนคลายความเดือดร้อนของประชาชนต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรมในทุกระดับเพื่อให้ประชาชนแนวชายแดนมีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2555). *โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง*. สืบค้นจาก <https://bit.ly/3ehq1ls>
- การบริหารจัดการชายแดนเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา พื้นที่บริเวณชายแดนภาคตะวันออก (ชายแดนไทยและกัมพูชา). สืบค้นจาก <https://bit.ly/3edxRTw>
- การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). (18 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. 136(51 ก). น. 1-33.
- ปฎิวัติ เพ็องประภัสสร. (2563). *แนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้พื้นที่อ่างสิทธิ์ เขตแดนไทย-กัมพูชา ในเขตรับผิดชอบของกองกำลังบูรพา*. (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล). วิทยาลัยการทัพบก, กรุงเทพมหานคร.
- ประสงค์ ชิงชัย. (2551). *เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ/ปัญหาเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน*. ใน *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน* (เล่ม 32). สืบค้นจาก <https://bit.ly/2RnhXNm>
- ภูษงค์ ประดิษฐ์ธีระ. (2553). *ปัญหาเขตแดนทางทะเลของประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและของไทยกับแนวทางการดำเนินการด้านนโยบาย*. *ว.นาวิกศาสตร์*. 93(2). 13-23.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2559). *โครงการศึกษาวิจัยความต้องการแรงงานใน 5 เขตเศรษฐกิจพิเศษใน 5 ปีข้างหน้า (2560-2564) เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน*. *เขตพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดสระแก้ว*, น.1-61.
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (13 ตุลาคม 2561). *ราชกิจจานุเบกษา*. 135(82 ก). น.1-61.
- วันชัย ไพเราะ. (2559). *พื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว : พื้นที่ผู้คน อำนาจ และการปรับตัว*. (ดุชนินิพนธ์). สืบค้นจาก <https://bit.ly/33aBsvc>
- ศุภมิตร ปิติพัฒน์. (2553). *เขตแดน ชายแดน พรมแดน*. *จุลสารความมั่นคงศึกษา*. (77).

สนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ร.ศ.112.สืบค้นจาก <https://th.m.wikipedia.org>

สภาพปัญหาความขัดแย้ง ผลกระทบระหว่างไทย-กัมพูชาและการบูรณาการความร่วมมือ
ด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ. สืบค้นจาก <https://bit.ly/3ucWl4R>

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (2561). แผนบริหารจัดการชายแดนความมั่นคง (พ.ศ. 2559-
2564).สืบค้นจาก <https://bit.ly/33h3e9m>

สุชาติ บำรุงสุข. (2552). ภูมิศาสตร์. จุลสารความมั่นคงศึกษา. (61). 5.

เหตุปะทะชายแดนไทย-เวียดนาม. สืบค้นจาก <https://th.m.wikipedia.org>

อนพัทธ์ หนองคู. (2550). ยุทธศาสตร์การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา : กรณีศึกษา จังหวัด
สระแก้ว. สืบค้นจาก <https://bit.ly/3ti4Qu3>

MGR Online. (2554). ระเบิดเวลา ปมปัญหาเส้นเขตแดนไทย-กัมพูชา. สืบค้นจาก
<https://bit.ly/3thFPiK>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก ชัยณรงค์ กาสี

วัน เดือน ปี เกิด

21 มิถุนายน 2519

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2534 - 2535	โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย
พ.ศ. 2536 - 2538	โรงเรียนเตรียมทหาร
พ.ศ. 2538	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
พ.ศ. 2543	ปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
พ.ศ. 2548	ปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2553	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 88

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2548 - 2551	ผู้บังคับกองร้อยทหารราบยานเกราะ กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2551 - 2552	นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2552 - 2553	ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
พ.ศ. 2553 - 2554	ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายยุทธการ กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2554 - 2556	นายทหารฝ่ายยุทธการ กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2556 - 2558	หัวหน้าฝ่ายยุทธการ กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2558 - 2560	ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2560 - 2561	ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2561 - 2562	ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2562 - 2562	เสนาธิการกรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2562 - ปัจจุบัน	รองผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์
----------------------	--
